

Reactie van stichting Natuurbelang De Onlanden
op de **Natuurvisie De Onlanden 2019-2037**
van de gezamenlijke terreinbeheerders.

Roderwolde, 13-2-2020

Het bestuur van stichting Natuurbelang De Onlanden feliciteert de terreinbeheerders in De Onlanden met de totstandkoming van de gezamenlijke Visie op de toekomstige ontwikkeling en het beheer van dit prachtige natuurgebied. Wij zijn zeer verheugd dat het gelukt is om een gezamenlijk document te presenteren en zien dit als een belangrijke stap in het streven naar een integraal beheer van De Onlanden. Vooral het onderschrijven van de Visie door zowel Het Groninger Landschap als Het Drentse Landschap is hierin winst. Voor het eerst worden de deelgebieden van deze terreinbeheerders in De Onlanden (respectievelijk de Lettelberter Petten en De Kleibosch/Zuidermaden) volwaardig meegenomen in een beleidsdocument. Stichting Natuurbelang De Onlanden heeft altijd al gestreefd naar een zo groot mogelijke samenwerking van de verschillende beheerders in De Onlanden om zo voor de Natuur in het gebied het beste beheer te garanderen. Die samenwerking is bij de totstandkoming van dit document goed gelukt. Wij hebben het daarnaast ook zeer op prijs gesteld dat ook wij onze inbreng hebben kunnen leveren tijdens het proces dat geleid heeft tot deze Natuurvisie.

Veel van de streefbeelden en doelen die in de Natuurvisie genoemd worden kunnen wij onderschrijven. Vooral de keuze om in het moerasdeel geen of zo weinig mogelijk beheer te plegen, maar het water als sturende factor haar werk te laten doen, juichen wij toe. Tot nu toe heeft dat al prachtige en onverwachte resultaten opgeleverd.

De maatregelen die tot doel hebben de kwelstromen in de hogere delen van De Onlanden te versterken zullen hopelijk leiden tot behoud en uitbreiding van de zones met bijzondere vegetaties. Veel van de andere maatregelen en projecten die in de Natuurvisie genoemd worden betreffen beheer dat al plaats vindt en dat haar waarde inmiddels bewezen heeft.

De zorgen die de beheerders hebben over de plannen van waterschap Noorderzijlvest voor de zogenaamde 'optimalisatie' van De Onlanden leven ook bij ons. Wij zijn van mening dat het vergroten van de waterbergingscapaciteit in De Onlanden niet in de hoogte, maar in de breedte gevonden moet worden. Uitbreiding van het oppervlak van De Onlanden past veel beter bij de huidige inrichting en functie van het gebied, zowel voor de waterbergende functie als voor het functioneren als een natuurlijk systeem. We zullen graag samen met de beheerders zoeken naar mogelijkheden om die uitbreiding in de breedte te realiseren.

Terecht wordt in de Natuurvisie het belang van De Onlanden als schakel in de keten van natuurgebieden in noord-Drenthe, het Westerkwartier en rondom de stad Groningen geschetst. Dat de natuurverbindingen tussen deze gebieden verre van ideaal zijn is duidelijk. Migratie van belangrijke soorten als Bever, Otter, Ringslang en Waterspitsmuis vindt niet of nauwelijks plaats. De potentie die de verschillende natuurgebieden hebben wordt daardoor niet ten volle benut. Wij vinden het aanbrengen en verbeteren van deze natuurverbindingen dan ook van het grootste belang voor een goede verdere ontwikkeling van de Natuur in De Onlanden in de komende jaren. Helaas wordt aan dit speerpunt in de Natuurvisie weinig aandacht besteed en komt dit ook niet terug in de lijst van speerpunten voor de komende jaren.

De aanpak van invasieve soorten zoals die in de Natuurvisie geschetst wordt zal in de praktijk lastig uit te voeren zijn. Nu al blijkt dat een gebrek aan menskracht (voornamelijk vrijwilligers) ervoor zorgt dat bestrijdingsplannen uiteindelijk op niets uit lopen. Het in de hand houden van de Grote Waternavel is inmiddels onbegonnen werk en het opsporen van nieuwe plekken met invasieve soorten zal met één jaarlijkse inspectieronde (zoals het in de speerpunten staat) alleen leiden tot de constatering dat weer een groter deel van De Onlanden besmet is geraakt met de diverse exoten. Wij concluderen dan ook dat de beheerders feitelijk de hoop al opgegeven hebben dat soorten als Grote Waternavel en Waterteunisbloem in de hand te houden zijn. Dat is een zeer zorgelijk punt, waarvan de consequenties niet te overzien zijn, maar waarvoor wij ook geen makkelijke of in de praktijk haalbare oplossing hebben.

Een ander potentieel probleem voor de Natuur in De Onlanden, waaraan in de Natuurvisie slechts summier aandacht wordt besteed, is de verdroging, als gevolg van de klimaatverandering, die op de loer ligt in grote delen van de natte natuur in Nederland. De afgelopen twee zomers verliepen al extreem droog in ons land, waarbij de gevolgen vooral in de zomer van 2018 ook in De Onlanden merkbaar waren. Het is zeer waarschijnlijk dat ons land in de toekomst (veel) vaker te maken gaat krijgen met deze uitzonderlijk droge en warme zomers. Grote delen van De Onlanden zullen daar op één of andere manier de gevolgen van gaan ondervinden, hetzij door uitdroging en de veraarding van het veen die daar het gevolg van is, hetzij door de ongewenste instroom van gebiedsvreemd, voedselrijk water. Wij hadden graag meer aandacht in de Natuurvisie gezien voor dit speerpunt en de mogelijke maatregelen die in of buiten De Onlanden genomen kunnen worden om verdroging zoveel mogelijk te voorkomen of beperken.

Tenslotte: de Natuurvisie geeft naar onze mening een goede aanzet tot het behoud en verbeteren van het prachtige natuurgebied De Onlanden. De kansen en verbeteringsmogelijkheden die er in het gebied zijn worden uitgebreid beschreven en een aantal potentiële bedreigingen voor de Natuur worden onderkend. De opsomming van speerpunten geeft aan waar de beheerders in de komende periode mee aan de slag willen. Er valt genoeg te doen, dat is duidelijk. Wij zouden het dan ook een logische stap vinden als deze Natuurvisie op korte termijn leidt tot een gedegen Plan-van-Aanpak, opgesteld door de gezamenlijke terreinbeheerders, waarin de uitvoering van de speerpunten in de komende jaren wordt beschreven. Op die manier blijft het niet bij een gezamenlijke Visie, maar wordt het ook een gezamenlijke Aanpak. En dat zouden wij helemaal prachtig vinden.